

EXAMENSARBETE

Våren 2011

Sektionen för Hälsa och Samhälle

Ett kvinnligt perspektiv på work-life balance

– samhälleliga förutsättningar, jämställdhet och strategier

Författare
Malin Fajersson

Handledare
Maria Melén Fäldt

Examinatorer
Stefan Andersson

Innehållsförteckning

FÖRORD	1
SAMMANFATTNING	2
1 INLEDNING	3
1.1 Bakgrund	3
2 TIDIGARE FORSKNING	5
2.1 Arbete	5
2.2 Ideal worker	6
2.3 Work-life balance	7
2.4 Preciserad forskningsfråga	11
2.5 Disposition	12
3 METOD	13
3.1 Urvalsförfarande	13
3.2 Genomförande	16
3.3 Analysförfarande	17
3.4 Etiska övervägande	18
3.5 Sökningar av textkällor	18
4 RESULTAT	20
4.1 Samhälleliga förutsättningar för balans och integration	20
4.2 Jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration	26
4.3 Kvinnornas egna strategier kring balans och integration	30

4.4	Resultatsammanfattning	35
5	DISKUSSION	37
5.1	Hur kan tankarna kring ideal worker förstås utifrån kvinnornas berättelser?	37
5.2	Hur kan vi tänka kring balans och integration utifrån kvinnornas berättelser?	38
5.3	Avslutande resonemang	39
5.4	Slutsatser	40
5.5	Metoddiskussion	41
5.6	Frågor som vuxit fram	42
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	43
	BILAGA 1	45
	Samtalspunkter	45
	BILAGA 2	46
	Samtalsguide	46
	BILAGA 3	47
	Brev till medverkande kvinnor	47

Förord

Mitt varmaste tack till alla ni kvinnor som ställt upp med era liv och tankar så att denna studie har varit möjlig att genomföra. Jag vill även tacka för den värme och öppenhet jag mötts av.

Förvirringen har varit total under resans gång. Dock har små, små glimtar av kontroll skyttat förbi för att sedan försvinna lika fort igen. Utan min handledare, Maria Melén Fäldt, hade förvirringen varit fullständig och uppsatsen hade med allra största sannolikhet inte varit färdig idag. Mitt djupaste tack till dig Maria! Jag vill även passa på att tacka Ulf Ericsson för att du trodde på ämnet, innan jag själv visste vart jag var på väg, och den inspiration du gett till den narrativa infallsvinkel som jag inspirerats av för denna studie.

Slutligen vill jag tacka de människor i min närhet som tagit sig tid att korrekturläsa uppsatsen och kritiskt granskat den, det har varit ovärderligt! Stort tack till er!

Malin Fajersson

Sammanfattning

I mitten av 1900-talet steg antalet kvinnor på arbetsmarknaden dramatiskt vilket fick till följd att debatten kring möjligheten till balans mellan arbete och fritid, work-life balance, tog fart på allvar.

Det övergripande syftet med denna studie är att bringa en bredare förståelse kring kvinnor i förhållande till aspekter av arbete, som berör balansen mellan privatliv och yrkesliv. Intentionen är att tillföra personalområdet en djupare och bredare förståelse kring de villkor som kvinnliga arbetstagare dagligen måste förhålla sig till och därmed också arbetsgivare.

Resultatet visar, utifrån kvinnornas berättelser, att samhälleliga förutsättningar för balans och integration, jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration samt kvinnornas egna strategier kring balans och integration är viktiga aspekter för kvinnorna i hur de balanserar och hanterar work-life balance.

Det har även visat sig att förändringar i ovannämnda perspektiv av work-life balance är små mellan generationerna. I de samhälleliga förutsättningarna för balans och integration syns tydliga förändringar mellan generationerna. Politiska och organisatoriska förutsättningar har förändrats över tid. Nya hjälpmedel och möjligheter för individen har etablerats och den samhällsekonomiska situationen förändrats. Jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration förhåller sig till de samhälleliga förutsättningarna och har förändrats i takt med att förutsättningarna förändrats så som nya politiska beslut, lagar och omsorgsmöjligheter. Kvinnornas egna strategier kring balans och integration tycks däremot vara liknande över tid. Visserligen finns dessa i ett sammanhang som förändrats. Strategierna förhåller sig till de ovannämnda perspektiven och i och med det så påverkas kvinnorna av den tid de lever i. Men problematiken är fortfarande densamma som de försöker lösa.

Nyckelord; work-life balance, work-life integration, ideal worker.

1 Inledning

Det övergripande syftet med denna studie är att bringa en bredare förståelse kring kvinnor i förhållande till aspekter av arbete, som berör balansen mellan privatliv och yrkesliv. Intentionen är att tillföra personalområdet en djupare och bredare förståelse kring de villkor som kvinnliga arbetstagare dagligen måste förhålla sig till och därmed också arbetsgivaren.

Under 1900-talet gjorde kvinnan sitt intåg på arbetsmarknaden vilket kom att påverka ett helt samhälle. Emellertid ska det inte tolkas som om kvinnor inte deltog i arbete tidigare. Arbetet skedde dock vanligen på andra arenor än arbetsmarknaden och mycket av arbetet var kopplat till hem och jordbruk. Det finns exempel på köpmanshustrur som under medeltiden deltog i familjeverksamheter och där tog ansvar för verksamhetens bokföring.¹

I takt med industrialiseringens utbredning i Sverige blev också kvinnorna en arbetskraft som användes i den växande industrin. 1900-talet politiska förändringar kom att bana väg för en ny epok inom kvinnors arbete. Förändringar i samhället skedde; kvinnor blev myndiga, familjepolitiken ändrades och kommunal barnomsorg byggde ut.²

1.1 Bakgrund

Under de år som jag har haft förmånen att studera så har jag kommit att fundera kring vad som är viktigt i mitt liv. Vilka prioriteringar vill jag göra? Vilka kompromisser vill jag göra? Någonstans handlar det om att ställa sig frågorna; vad vill jag med mitt yrkesverksamma liv kontra vad vill jag med mitt privatliv och hur ska jag kunna agera så att jag upplever en form av balans mellan dem och känner mig lycklig i den tillvaro jag lever i?

¹ Kyle 1987.

² Kyle 1987, s. 26-32, Ohlander 2005.

Tågen mellan Malmö och Kristianstad går ganska ofta och inte allt för sällan har en grupp med unga kvinnor suttit och samtalat kring studier och livet i största allmänhet. Unga kvinnor, som de flesta står inför att påbörja ett liv som yrkesverksamma. Det är så mycket vi vill, men vad är det viktiga? Samtalen rör sig kring hur våra livssituationer ser ut, hur våra familjesituationer ser ut; barn, sambo, eller fria för vinden? Vilka är planerna för vår framtid? Närvaron av arbete gör sig ständigt påmint i samtalen. En så stor del av våra liv kretsar runt denna så omdebatterade företeelse.

Tankarna snurrar kring hur man tänker få ihop livet, arbete, sig själv och kanske familj. De föreställningar som jag haft, och som ständigt omprövas, blir påmind och jag börjar inse att funderingar som dessa, inte bara finns närvarande i mitt huvud. Det är härifrån jag lyfter blicken.

I den problematik som beskrivs ovan finns arbete som en viktig del. Även normer och förväntningar kring oss som arbetstagare finns och begreppet ideal worker blir relevant. Slutligen kan hela problematiken härledas till begreppet work-life balance.

2 Tidigare forskning

Nedan följer en utveckling av de tre begrepp som introduceras i bakgrunden; *arbete*, *ideal worker* samt *work-life balance*.

2.1 Arbete

I den problematik som beskrivs i bakgrunden är arbete ett centralt begrepp. Därav följer en kort presentation kring arbete och en definition av begreppet ges med hänsyn till studiens syfte och art. Angående arbete;

det är ett överdefinierat ord, i vilket man lagt in så mycken mening att det helt enkelt inte har någon mening alls längre³

W H Riehl

I det förkapitalistiska samhället fanns ingen generell innebörd av begreppet utan ordet var kopplat till bestämda verksamheter som exempelvis jordbruksarbete. Men i takt med kapitalismens utbredning kom begreppets betydelse att debatteras. Kontentan blev att arbete blev synonymt med lönearbete och att det kom att handla om aktiviteter som utfördes på arbetsmarknaden. Debatten har sedan dess kommit att röra sig kring att få begreppet att ge andra aktiviteter, än just aktiviteter som genererar lön i form av pengar, högre status och det genom att dessa ska omfattas av begreppet.⁴

Jag väljer att ställa mig utanför diskussionen kring vad som borde vara och är den bästa definitionen av begreppet. Den definition av arbete som är mest användbar för att förstå, kvinnornas kommande berättelser och den andan begreppet används i denna studie är; aktiviteter som sker på arbetsmarknaden och som utövaren får betalt för.

³ Karlsson 1986, s. 15.

⁴ Karlsson 1986, s. 15-17, 33-35.

2.2 Ideal worker

Det finns föreställningar och normer kring hur en arbetstagare ska vara. I Sverige tog 44 procent av papporna ut ungefär 22 procent av föräldraledigheten år 2009.⁵ Det är en låg andel av föräldraledigheten som tas ut av männen, trots den politiska ambitionen om jämställdhet. Detta visar på en problematik då målet är att samhällseliga förutsättningar ska användas lika, i detta fall mellan föräldrar. För att förstå denna problematik måste vi reda ut vad en *ideal worker* är för något och vad de föreställningarna ger för konsekvenser.

En ideal worker avses vara en anställd som inte har några förpliktelser och engagemang utanför arbetet. Emellertid ser verkligheten oftast inte ut så, då de flesta människor har åtaganden utanför sitt arbete. The ideal worker tillskrivs vissa egenskaper; egenskaper och beteenden som utgör någon form av informell norm, vilka utgår ifrån stereotyp manliga egenskaper. Det handlar om stereotypa roller, egenskaper och beteende som tillskrivs och värderas utifrån en kulturell föreställning.⁶

Att likställa stereotypa manliga beteenden med the ideal worker, och låta det utgöra normen, gör det svårt för kvinnor på arbetsplatser att känna att de räcker till och för män i sin tur att kombinera arbete med familj.⁷ Om man är bra när man är som the ideal worker så är man dålig om man avviker från de föreställningar kring beteende och egenskaper som anses tillskrivna en ideal worker. Work-life balance lösningar som tas fram inom organisationer har en tendens att inte accepteras och utnyttjas på önskat sätt. Det motarbetas av informella normer som exempelvis föreställningar som ideal worker, och i detta ligger även att om de lösningar som finns tillgängliga genom organisationen och samhället används minskar ens förutsättningar till en karriär. För att dessa ska användas lika av män och kvinnor krävs en djupare förändring av organisationer, men även samhället, vilka dessa lösningar ska verka i.⁸

⁵ Tjänstemännens centralorganisation 2010.

⁶ Bailyn 2011, s. 98, Lewis & Cooper 2005, s. 29.

⁷ Lewis & Cooper 2005, s. 29.

⁸ Lewis & Cooper 2005, s. 11.

2.3 Work-life balance

Den övergripande problematiken i bakgrunden kan härledas till *work-life balance*. Work-life balance syftar på problematiken kring att kombinera arbete och privatliv. I ordet privatliv läggs, i denna studie, allt som inte är arbete, så som familj, barn, egentid, socialt umgänge och fritidsaktiviteter.

Lewis och Cooper menar att tala om work-life balance får det att verka som om arbete inte är en del av livet, trots att det är en stor del av våra liv vi lägger på denna företeelse. De ser hellre att benämningen är work-personal life integration alternativt harmonisation. De menar även att det handlar mer om en integrering av arbete och privatliv, medan balance i högre grad syftar på att det är två helt skilda världar. Jag väljer emellertid att använda mig av det mest vedertagna begreppet på denna problematik; work-life balance.⁹

Innan industrialiseringen tog fart levde människor efter solens vandring på himmeln och årstidernas förutsättningar. Dagen bestod av arbete, vila och återhämtning. När industrialiseringen sedermera tog fart förändrades arbetet. Industrier inrättades och elektricitetens frammarsch möjliggjorde att arbete nu varken var beroende av solen eller årstiderna. Arbetsdagarna blev längre och produktiviteten kom att stå i fokus. Här fanns en slitning mellan arbetsgivarnas mål om hög produktivitet och arbetstagarnas vilja till work-life balance, redan då fanns problematiken kring privatliv och arbetsliv. I USA gick arbetare 1889 ut i strejk för att få igenom åtta timmars arbetsdag. Deras slagord var;

eight hours for work, eight hours for rest, eight hours for what you will.¹⁰

Under andra världskriget, främst i de länder som aktivt deltog, kom work-life balancedebatten att bli påtaglig. Kvinnorna gick in i industrin för att ersätta alla de män som deltog i kriget. Många regeringar inrättade barnomsorgsmöjligheter för att möjliggöra den omställning samhället genomgick. Diskussionen kring work-life balance

⁹ Lewis & Cooper 2005, s. 8.

¹⁰ Brough, Holt, Bauld, Biggs, Ryan 2008, s. 262.

tog sedan på allvar fart i mitten på 1960-talet i samband med att kvinnor i större utsträckning gick ut på arbetsmarknaden.¹¹

Från början skedde diskussionen med utgångspunkt från kvinnan och kring arbete kontra familj. Ordet familj används här i en snäv mening, innefattande barn. Diskussionen kom senare att glida över till att innefatta alla anställda och handla mer om privatliv än direkt kopplat till familj. På senare tid har benämningen work-personal life integration introducerats. Enligt Lewis och Cooper behandlar den en integration mellan arbete och privatliv, dock inte på det sättet att det inte finns någon gräns mellan arbete och fritid. De förespråkar snarare att se det som två parallellt existerande världar som bidrar till varandra. Lewis och Cooper menar att harmonisering mellan dessa två världar är nästa steg. De menar att visionen för framtiden är en harmoni mellan arbete och privatliv. De hävdar att work-personal life harmonisation handlar om;

Identity; of equity; of life satisfaction; of connectedness with others; of the provision and receiving of care; of changing gender roles and relationships between men and women.¹²

Friedman och Greenhaus frågar sig om det är möjligt att en integration mellan arbete och privatliv kan ske. De menar att en integration uppstår när;

participation in one role enhances the quality of life within the other role. When work is family's ally, it improves our experiences and outcomes within the family. When family is the ally of work, our family life strengthens our experiences and outcomes at work.¹³

Friedman och Greenhaus menar även att det är fullt möjligt att uppleva work-life integration och att detta kan uppnås när delarna drar nytta av varandra och att det handlar om vissa faktorer som möjliggör detta.

All of us can live happier and more balanced lives when each part of life benefits from the other—when enough flexibility, information, acceptance, and self-esteem are derived from work and family to help us become involved, competent, and happy in other parts of our lives.¹⁴

¹¹ Stanfors 2007, s. 80, Brough et al. 2008, s. 261-262.

¹² Lewis & Cooper 2005, s. 145.

¹³ Friedman & Greenhaus 2000, s. 121.

¹⁴ Friedman & Greenhaus 2000, s. 142.

Friedman och Greenhaus hävdar att det finns mycket positivt som kommer med en integration mellan arbete och privatliv. Övergripande menar de att det får människor att uppleva en högre livskvalitet. Det kan leda till bättre hemförhållanden och bättre möjligheter på arbetet om arbetstagaren är tillfreds med sitt arbete och trivs, blir lojalare arbetstagare och har en tendens att utveckla sätt att arbete mer effektivt. Men Friedman och Greenhaus beskriver inte enbart fördelarna som kan komma med en integration mellan arbete och privatliv för dem som arbetar. De nämner även de fördelar eventuella barn till arbetande vuxna kan få; en mer engagerad förälder som är mer tillgänglig i sitt föräldraskap vilket de menar får till följd att barnen har större chans att lyckas i livet.¹⁵

Arbetsgivare har under årens lopp tagit fram ett flertal policys för att möta problematiken kring work-life balance. Det har bland annat handlat om möjligheten till lägre tjänstgöringsgrad, flextid, men även barnomsorg och äldreomsorg i vissa länder. De politiska systemen i samhällena sätter upp ramverk, och i länder som Sverige finns föräldraledighet, barnomsorg och äldreomsorg som en del av välfärdssystemet, vilket gör att det idag finns samhälliga förutsättningar för att båda parter i en relation ska rå möjlighet att arbeta och samtidigt ha ett privatliv. Med dessa former av lösningar hoppas arbetsgivare och samhälle på att problematiken kring work-life balance ska minska. Avsikten är att lösningarna ska användas av alla, oberoende av kön och civilstånd, men givetvis efter behov.¹⁶

I västvärlden är idag den generella tendensen att såväl män som kvinnor vill arbeta, med möjlighet till karriär, och samtidigt ha ett privatliv, oavsett om det innefattar familj i någon aspekt. Förändringar i våra livsmönster sker och nya mönster skapas mellan män och kvinnor. Kvinnans generella roll har gått från "hemmafru" till yrkesarbetande och mannens från familjeförsörjare till en som har lika ansvar för familjen som kvinnan. Anpassning sker till nya omständigheter i samhället och i denna utveckling, som vi människor blir en del av, är vi också de som driver den genom våra val.¹⁷ Med det vill jag illustrera att vi inte är offer för system och mönster, utan vi de facto är de som

¹⁵ Friedman & Greenhaus 2000, s. 144-145.

¹⁶ Lewis & Cooper 2005, s. 8-9, 129-158.

¹⁷ Lewis & Cooper 2005, s. 10, Giele & Holst 2003.

upprätthåller dem. Det handlar om förändringar som behöver genomföras på olika nivåer; individnivå, organisationsnivå och på samhällsnivå. Det som från början var åtgärder för att kvinnor skulle kunna delta i arbetslivet har kommit att bli något som berör både män och kvinnor i deras strävan efter work-life balance, det handlar även om förändringar av könsroller och relationen dem emellan inom olika sfärer; i hemmet, på arbetsplatser och inom samhället i stort.¹⁸

I förändringen inom organisationen är det viktigt att understryka att denna problematik har minst två parter; organisationen och individen. Det finns en organisation bakom varje anställd och det handlar om att integrera båda parter mål i arbetet mot work-life balance. Lewis och Cooper understryker vid flertal tillfällen vikten av en tvåsidig agenda, dual agenda, i förändringsprocessen för ett lyckat resultat. Genom att arbeta med båda parter mål uppnås en djupare förändring. På grund av att hänsyn tas till båda parter mål och genom det motiveras både organisationen och de anställda genom processen och får en win-win situation.¹⁹

I den tvåsidiga agendan finns livskvalitet på ena sidan och på andra sidan effektivitet. Från organisationens sida handlar det om att maximera sitt humankapital, att bygga en långsiktigt hållbar organisation, både ekonomiskt och socialt. Det handlar om ett organisatoriskt lärande.

Organisational learning involves a process of gaining knowledge and developing skills which empower people to understand and consequently to act effectively within organisations.²⁰

Lewis och Cooper menar att det organisatoriska lärandet börjar hos individen för att sen utvecklas till ett lärande inom gruppen som därefter sprids vidare i organisationen. Det är viktigt att ta tillvara individen i denna process. Desto mer involverad hon känner sig, desto större förändringsbenägenhet har hon.²¹

¹⁸ Toth 2005, s.362.

¹⁹ Lewis & Cooper 2005.

²⁰ Lewis & Cooper 2005, s. 13.

²¹ Lewis & Cooper 2005, s. 13-21, 121-123.

Det har fram till nu handlat om strävan efter work-life balance. Vilket betyder att tillståndet work-life imbalance är det som folk i allmänhet lever i och konstant strävar bort från. En sida av work-life balance/imbalance är att denna problematik och dess verkan har tydliga effekter på samhället i stort. Brough et al. hävdar att det finns tydliga bevis på att denna obalans har en klar påverkan på samhället.²²

... such as delayed parenting, declining fertility rates, ageing population, and decreasing labour supply.²³

Work-life imbalance kan även ses som baksidan av strävan efter jämlikhet mellan män och kvinnor. Dock ska det tilläggas att work-life balance lösningarna som organisationer och samhället tillhandahåller även gör det möjligt för roller att expandera och förändras.²⁴

It is documented that work-life balance policies are beneficial for individuals, their families, organizations, and society. However, other evidence demonstrates that the associated benefits are not always realized and work-life balance policies can result in reinforced gender inequities and increased levels of work-life conflict.²⁵

2.4 Preciserad forskningsfråga

Mot denna bakgrund är syftet med denna studie att studera kvinnors strategier och förutsättningar för balans och integration av arbete och privatliv.

Vilka förutsättningar kan relateras till kvinnors möjlighet till att uppleva balans mellan arbete och privatliv?

Finns det någon förändring i dessa mellan generationer?

²² Brough et al. 2008, s. 261-162.

²³ Brough et al. 2008, s. 261.

²⁴ Grönlund & Öun 2010, s. 179-182.

²⁵ Brough et al. 2008, s. 261.

2.5 Disposition

Uppsatsens fortsatta disposition är följande.

Uppsatsen fortsätter med ett metodkapitel där de metodteoretiska ansatser jag valt att inspireras av framgår, följt av ett avsnitt kring urvalsförfarande där urvalsprocessen redogörs för och de deltagande i studien kort presenteras för läsaren. Därefter beskrivs hur insamlingen av det empiriska materialet utförts, hur analysarbetet genomförts och etiska övervägande jag tagit hänsyn till. Därpå behandlas kort vilka sökord och databaser jag använt mig av i sökningar efter relevant forskning.

Resultatet presenteras sedan under tre rubriker där utdrag av berättelserna redovisats med en mindre analys av dem. Resultatet avslutas med en resultatsammanfattning där intressanta uttalande och resonemang ur berättelserna lyfts fram och frågeställningarna besvaras. Därefter följer en diskussionen där mitt empiriska material diskuteras i förhållande till den tidigare presenterade teorin. Slutsatser av uppsatsen delges läsaren likväl som en diskussion kring de metodval jag gjort. Avslutningsvis presenteras frågor som växt fram under studiens gång.

3 Metod

Mina metodteoretiska utgångspunkter har varit kvalitativa med inspiration från den narrativa teorin och metoden där berättelsen får stå i fokus. Jag har inte haft för avsikt att komma med några generella sanningar. Det handlar istället om tolkningar jag gjort utifrån de medverkandes tolkningar av sin egen värld.²⁶

För att kunna besvara frågeställningarna har jag använt mig av intervjuer som jag med hänsyn till intervjuens karaktär väljer att benämna som samtal. Dessa samtal har präglats av en hög grad av öppenhet. Samtalen har gjorts individuellt utifrån tre grupper av kvinnor där de tre grupperna gett tre olika perspektiv på frågeställningarna. Där varje grupp, utifrån sin ålder, livssituation, och tankar och funderingar kring work-life balance, har bidragit till att besvara frågeställningarna. Ett tidsperspektiv las på för att få en bredare förståelse samt för att kunna besvara frågeställningen om det fanns någon förändring i förutsättningarna mellan generationerna.

3.1 Urvalsförfarande

Avgränsningar har gjorts och kvinnor är den grupp jag har valt att studera närmre. Valet av kvinnor görs med anledning av att få ett längre historiskt perspektiv på frågan. Kvinnor har inte alltid haft de möjligheter som idag finns i samhället. Denna avgränsade grupp har sedan delats in i tre undergrupper som befinner sig i olika faser av livet. Första gruppen innefattar tre unga kvinnor som är på väg ut i arbetslivet. Andra gruppen består av tre kvinnor som arbetat ett tag och slutligen den tredje gruppen som avser två kvinnor som gått i ålderspension. Indelningen av dessa undergrupper har gjorts med hänsyn till min frågeställning.

²⁶ Johansson 2005.

Urvalet av deltagare har genomförts genom att människor i min omgivning, en del mer kända än andra, valts ut utifrån den vetskap jag har haft om dem. Intresset har legat i att finna personer som skulle kunna bidra med intressanta perspektiv utifrån frågeställningarna. Valet har även genomförts utifrån att få berättelser med olika vinklingar, personer som lever och har levt annorlunda, sett utifrån varandra, och som har olika utgångspunkter.

Nedan följer en kort presentation av kvinnorna som har medverkat, utifrån den information som samtalen genererat. Det med anledning av att personerna bakom namnen ska få en chans att bli en riktig person och inte enbart ett namn när sedan resultaten redovisas.

Astrid är en kvinna som föddes 1929. Hon växte upp i ett litet samhälle i Skåne med sina tre bröder och föräldrar. Hennes pappa var byggmästare och drev eget företag och hennes mamma var den som styrde hemmet. Astrid gifte sig tidigt med en tolv år äldre man och tillsammans fick de fyra barn. Under många år var Astrid "hemmafru" och tog hand om familjen. Men när de yngsta barnen var små utbildade sig Astrid och arbetade sedan som lärare och speciallärare tills hon gick i pension.

Esmeralda är en kvinna som föddes 1943 och växte upp i en stad i Skåne. Hon växte upp med sina föräldrar och sin sex år äldre bror. Efter gymnasiet stod Esmeralda till arbetsmarknadens förfogande, året var 1961 och hela världen låg öppen för henne med oändliga möjligheter. Hon har mestadels, under sitt yrkesverksamma liv, arbetat med översättningar på olika företag. Esmeralda och de svenska mörka vintrarna har inte alltid varit den perfekta matchningen, och redan som ung lämnade hon vintern i Sverige för ljuset i Spanien och arbetade där som sekreterare på ett hotell där hon även träffade sin kärlek och tillsammans fick de två barn.

Alice föddes 1967 och växte större delen av sin barndom upp i Småland med sina föräldrar och två syskon. Hennes mamma hade fördelaktiga arbetstider och fanns hemma på loven och eftermiddagarna medan hennes pappa arbetade desto mer. Alice kom att bli

personalvetare och arbetade länge med frågor rörande ekonomi. Idag lever hon tillsammans med sin man och deras två söner och har under en tid varit sjukskriven med anledning av utbrändhet.

Petra föddes 1980 och är uppvuxen i mellansverige med sina föräldrar och två syskon. Petra har bott på många ställen i sitt liv. Hon har arbetade länge inom restaurang- och matbranschen tills hon fick sin dotter och började läsa på högskola med inriktning industridesign. Petra lever i dag tillsammans med sin man och deras tvååriga dotter i en stad i Skåne.

Ebba föddes 1982 och växte upp med sina föräldrar och sin yngre bror i ett litet samhälle i Blekinge. Hennes mamma arbetade inte heltid under uppväxten medan hennes pappa hade oregelbundna tider. Ebba arbetar på en myndighet som jurist sedan några år och bor själv i en stad i Skåne.

Ylva föddes 1986 och växte större delen av sin barndom upp i ett brukssamhälle i Skåne tillsammans med sin mamma och extrapappa och två yngre syskon. Hennes mamma har arbetat mycket medan pappan har haft fasta arbetstider och kan mer ses som en traditionell arbetare. Ylva flyttade redan som sextonåring hemifrån och idag lever hon med sin sambo och när dessa rader skriv så finns två barn som vid samtalstillfället var ett barn och ett i magen. Ylva är nästan klar med sin utbildning inom personalområdet och framtiden ligger för hennes fötter.

Josefin är född 1989 och uppvuxen med sina föräldrar och två syskon utanför ett samhälle i Skåne. Hennes pappa har arbetat mycket medan hennes mamma mestadels arbetat deltid under uppväxten. Idag läser Josefin på högskola och har ett år kvar innan hon är klar inom industridesignområdet. Josefin lever tillsammans med sin pojkvän i en stad i Skåne.

Clara föddes 1989 och växte upp utanför ett litet samhälle i Skåne. Hennes uppväxt har haft såväl motgångar som medgångar. Hennes mamma har varit mycket hemma och alltid

funnit tillhands medan hennes pappa har arbetat mer. Clara lever i en liten stad tillsammans med sin sambo och har flera anställningar och väntar på att få komma in på den behandlingsutbildning hon så gärna vill gå.

3.2 Genomförande

Med anledning av att samtal hade tre olika perspektiv var de även upplagda på tre olika sätt. De första samtalen gjordes med de äldre kvinnorna för att sen ta de som var på väg ut i arbetslivet och avslutningsvis kom samtalen med kvinnorna som arbetat ett tag.

Alla samtalen började med att jag berättade lite vad jag tänkte att samtalet skulle handla om, min uppsats och lite allmänt småprat i varierande längd. Samtalen med de äldre kvinnorna var helt öppna, de fick berätta om sina liv och jag kom att ställa en och annan följdfråga utefter samtalets gång utifrån mina frågeställningar. Med kvinnorna som var på väg ut i arbetslivet tedde sig samtalen annorlunda. Det var mer av en diskussion där jag var en del av samtalet. Här hade jag stöd av punkter som jag ville skulle beröras i något avseende och frågor utifrån dem och personens berättande ställdes. Samtalen med kvinnorna som arbetat ett tag kom att ha en högre grad av struktur. Till stöd hade jag de öppna frågorna men det fanns gott om plats för utsvävningar och resonemang för kvinnorna.

Punkterna och de öppna frågorna jag använde mig av under samtalen växte fram under de helt öppna samtalen med de äldre. Där fick jag en hint om vad det handlade om och i relation till mina frågeställningar växte de fram. De användes som ett stöd för mig i samtalen och följdes inte slaviskt utan vikten låg på det öppna samtalet mellan mig och den medverkande.

Samtliga intervjuer skedde på platser som de medverkande valt, i de flesta fall i dennes hem. Valet var deras med anledning av att de skulle känna sig så trygga som möjligt för

att minska effekterna av att de befann sig i en styrd situation. Samtalen tog mellan en halvtimme och två timmar. Alla samtal spelades in med deltagarnas godkännande.

3.3 Analysförfarande

Utifrån mitt syfte har jag gjort val i transkriberingsprocessen. Jag har valt att inte ta med sådant som är direkt betydelselöst för mitt syfte, inte heller finns alla sagda ord med då jag utelämnat utfyllnadsord som ehh och andra liknande uttryck. Något jag däremot valt att ta med är när det skrattar eller suckar djupt med anledning av att jag i min läsning ska minnas i vilken anda personen sa det nyssnämnda eller efterkommande fraser. Av samma anledning har även längre pauser markerats ut. Allt för att jag i min tolkning av materialet ska ha de förutsättningar som behövs för att jag ska kunna göra en så korrekt tolkning som möjligt.

Analysarbetet har skett löpande under datainsamlingens gång och tog form redan under samtalen då kvinnorna reflekterade i sitt berättande. Mina egna reflektioner och tankar har löpande skrivits ned. Därefter transkriberades samtalen och parallellt med transkriberingen ställde jag mig frågan; vad handlar detta om? För att sen när alla samtalen var utskrivna se till dem som en helhet och ställa frågan; hur kan jag förstå work-life balance och ideal worker, utifrån dessa berättelser? Målet var att mina resonemang inte skulle komma att bli kring en specifik individ utan jag ville lyfta upp det till en mer abstrakt nivå.

För att besvara frågeställningarna och syftet letade jag efter innehåll i berättelserna som speglade förutsättningar. Jämförelsen mellan generationer erhöles med hjälp av medverkande kvinnor i olika åldrar.

3.4 Etiska övervägande

Innan jag bokade samtalstillfällena reflekterade jag över de aspekter som skulle kunna komma att bli känsliga under arbetets gång. Kvinnorna lämnar ut sig själva och sina liv och lägger dem i mina händer. Det står till mig att behandla deras berättelser med största ödmjukhet och respekt såväl under samtalstillfällena som under transkribering och analysarbete. Jag har därför efter genomförda analyser låtit kvinnorna få ta del av materialet för att läsa och begrunda och se om det är något som jag uppfattat felaktigt eller som de önskar ska strykas.

Kvinnorna har blivit försäkrade om att deras namn eller andra namn som nämns inte kommer användas, varken i transkriberade materialet eller i den slutliga produkten. Namnen på kvinnorna är fiktiva. Namnen är alla tagna ur luften och inget speciellt system för framtagning av namn har använts.

Inspelningarna av samtalen och det transkriberade materialet kommer att sparas enligt rådande forskningsnormer. Materialet kommer inte att användas i något annat syfte än i denna studie.

3.5 Sökningar av textkällor

Sökningen efter relevant teori har inte varit problemfritt då jag från början inte riktigt visste vad problematiken handlade om inom teorin. Sökningar gjordes i omgångar då jag vid första tillfället försökte finna vad inom teorin mina funderingar speglade. Parallellt med samtalen söktes sedan mer teori för att få en större och stabilare grund att stå på.

Sökord jag har använt mig av är; ”work-life balance”, ”work-life integration”, “ work-personal life integration”, ”work-life harmonisation”, ”kvinnans arbete”, ”arbetsmarknadens förändring”, ”definition av arbete”, samt ”föräldraledighet”. Sökningar har gjort i LIBRIS- bibliotekens gemensamma databas, Google, Google

scholar, Ebrary och SAGE Journals Online, samtliga via Högskolan Kristianstads plattform. Resultatet blev många artiklar och böcker som jag tillgodosett mig men som även varit en ingång till andra verk och artiklar via författarnamn och referenslistor.

4 Resultat

Syftet vilket var att studera kvinnors strategier och förutsättningar för balans och integration av arbete och privatliv samt att besvara följande frågor; ”Vilka förutsättningar kan relateras till kvinnors möjlighet till att uppleva balans mellan arbete och privatliv?” samt ”Finns det någon förändring i dessa mellan generationer?”.

Nedan presenteras mitt empiriska material i form av utdrag ur berättelserna där min berättelse av deras berättelse varvas med citat från de medverkandes berättelser. Detta sker under tre rubriker. Utifrån min tolkning av berättelserna speglas tre perspektiv av work-life balance; samhällliga *förutsättningar* för balans och integration, *jämställdheten* i parrelationen och dess betydelse för balans och integration samt kvinnornas egna *strategier* kring balans och integration. Avslutningsvis besvarar frågeställningarna under rubriken ”resultatsammanfattning”.

Ett klagörande kring strukturen i presentationerna som görs av berättelserna under; samhällliga förutsättningar för balans och integration, jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration samt kvinnornas egna strategier kring balans och integration ska här med göras. När jag som författare återger medverkandes berättelser är denna text kursiverad och de direkta citaten från samtalen är indragna.

4.1 Samhällliga förutsättningar för balans och integration

Samhällliga förutsättningar för balans och integration syftar till de politiska och organisatoriska nycklar som finns för individen att använda sig av för att ha möjlighet att uppleva en balans mellan arbete och privatliv. Andra ord istället för nycklar skulle kunna vara hjälpmedel eller verktyg.

Astrid nämner två olika omständigheter till att hon under en period föredrog att stanna hemma med barnen, nämligen; sambeskattning och bristande barnomsorg.

Vi börjar tala om samhället som rådde och politiken som satte upp ramarna för samhällets invånare. Astrid berättar för mig om sambeskattningen som fanns när hon gifte sig.

På den tiden innebar det att sambeskattning var progressiv, så ju högre lön man hade tillsammans, desto högre procentsats fick man betala i skatt.

Hon säger att det var helt enkelt inte lönt för henne att jobba då hennes lön hade kommit att läggas på hennes mans. Barnomsorgen var heller inte utbyggd på samma sätt som idag, vilket gjorde att man behövde någon som såg efter barnen.

Esmeralda belyser här den samhällsekonomiska betydelsen och de normer som var rådande som förutsättningar. Även barnomsorgens utbyggnad och föräldrar på nära håll som möjliggjorde att hon kunde arbeta och ha en familj. Men hon vittnar även om bristen på förutsättningar i en kultur med andra normer än var hon kom ifrån.

Jag var klar sextiott, så jag var arton då.

Hon berättar att när de var klara så stod i princip hela näringslivet och ryckte i dem.

De flesta hade väl jobb redan vid jul. Det var ju så, det fanns ju hur mycket jobb som helst och med den utbildningen, det var ju en jättebra utbildning, så var man ju väldigt attraktiv.

Esmeralda berättar för mig att det inte fanns någon som helst ungdomsarbetslöshet på den tiden. Hennes far brukade berätta om arbetslösheten på trettioalet. Esmeralda skakar på huvudet och säger att hon aldrig trodde att det skulle komma igen;

det var ju då på forntiden och det kommer ju aldrig mer att hända.

Men då, när hon var klar, handlade det bara om;

vilket jobb har du fått och hur många har du fått välja bland? Det fullkomligt vimlade av dem, det fanns hur många som helst.

Esmeralda berättar att barnomsorg inte fanns i Spanien men att hon tyckte att det var ganska bra att vara hemma med barnen. Men när deras son var ett halvår började hon tröttna på det och började längta efter att arbeta.

Så då hittade jag någon annons i en tidning, då var där ett hotell som behövde utländsk sekreterare och det var bara några timmar om dagen och Antonio jobbade då på natten, han avslutade dagens transaktioner på ett hotell, bokföring, uppdatera alla fakturor.

Där arbetade hon i några månader. Hon skrattar lite och säger att det var märkliga människor som ägde det där hotellet, men att det var ganska kul i alla fall.

Esmeralda berättar hur hon började längta hem till Sverige. De levde ett liv i Spanien som bara handlade om arbete och barn;

vi hade ju inget umgänge eller sånt.

De flyttade till Sverige och denna gången för att stanna

Och det var då heller inte någon svårighet med jobb. Vi fick båda två jobb, jag jobbade på Banken igen.

Esmeralda arbetade halvtid och började först vid lunch så barnpassning var bara aktuellt på eftermiddagarna. Första tiden i Sverige ställde hennes mamma upp och så småningom fick familjen dagisplats inte alls långt från där de bodde.

Hon arbetade heltid och barnen gick i skola och på fritids. Jag frågar hennes om det alltid varit självklart att hon skulle jobba heltid.

Jag ville jobba, det har aldrig föresvävat mig att jag inte skulle jobba, klart jag skulle jobba! Om man träffade på någon som inte jobbade så var det att man liksom så; ja så hon jobbar inte.

Petra berättar kring arbetstidernas begränsande effekter för att uppleva balans mellan arbete och privatliv. Hon vittnar även om problematiken kring barnomsorg, bristen på den som faktiskt verkar vara ett faktum. En förutsättning som tidigare var lättare att tillgå men som idag inte är lika självklar.

Petra berättar att hon arbetat mycket inom restaurangbranschen.

Jag tycker att det är fantastiskt kul med mat och dryck och servisen, men det funkar inte. Just att det är roligt att jobba på kvällarna, och min man jobbar nio till fem, och då går jag till jobbet. Jag

tror att om man arbetar i den branschen måste man ha en partner med samma arbetstider. Det var en jätte jobbig upptäckt, att det inte fungerade, för det var ändå något som är något som jag trivs med att göra.

Det där med olika lösningar för att underlätt livet är inte helt problemfritt, dagisplatser eller snarare bristen på dem upplevs mycket problematiskt.

Man kan ju inte lösa sin arbetssituation om man inte kan lösa barnomsorgen. Det blir så dumt om det beror på det.

Ebba trycker på förtroendearbetstid som en förutsättning för att hon ska ha möjlighet att uppleva en integration emellan arbete och privatliv. Möjligheten att välja sin egen fysiska arbetsplats och sina egna arbetstider tycks vara två viktiga byggstenar för att uppleva detta. Möjligheten till att arbeta deltid menar Ebba är en möjlighet som hon kan tänkas använda sig av när barn kommer in i bilden.

Ebba berättar att när hon fick sin nuvarande tjänst så fick hon välja om hon ville ha flextid eller förtroendearbetstid. Hon säger att hon mycket hellre hade förtroendearbetstid än flextid, så valet var enkelt.

Jag tycker att det ger mig en syn på jobbet som jag tycker är mycket mer tilltalande. Att det är ingen som räknar timmarna jag sitter där utan jag går mer dit och gör mina arbetsuppgifter och när jag är klar med det jag tycker att jag behöver uträtta den dagen då kan jag gå hem, oavsett om klockan är tre eller halv sex och det är ingen som klockar hur länge jag är på lunch.

Jag frågar henne om det finns flera sådana lösningar hon skulle kunna se. Hon funderar en stund och sen svarar hon nej. Jag frågar då henne om det där att gå ner i tjänst skulle kunna vara något hon skulle kunna tänka sig. Hon funderar ytterligare en stund.

Jag vill nog jobba heltid, ser inte något annat som ett alternativ. Vet inte om det är den här ”duktiga flickan piskan” på något sätt, som jag har någonstans i bakhuvudet, att man ska jobba heltid om man kan. Men om jag hade barn är det säkert en sådan sak jag skulle kunna tänka mig att gå ner i arbetstid för. Men om jag ska vara ärlig hade jag nog känt mig lite slapp på något sätt om jag skulle jobba mindre för att hinna gå och träna träffa vänner och så, även fast det är jätte viktiga grejer i mitt liv. Lite för slapp och lite för oduktig.

Säger Ebba och ler, men säger att hon gärna ser att hon kan sköta sitt heltidsarbete på kortare tid de dagarna hon är effektiv och på längre tid de dagarna allt går långsammare utan att det är någon som kommer och lägger sig i det.

Ylva trycker på möjligheten att arbeta mindre än 100 procent som en förutsättning för att hon ska kunna uppleva en balans mellan arbete och privatliv. Hon vittnar även om flexetidens betydelse för att få dagarna att gå ihop och möjligheten till föräldraledighet för båda föräldrarna, som en viktig förutsättning. Även barnomsorgens betydelse framgår.

Jag frågar Ylva hur hon tänker kring prioriteringar och Ylva funderar en stund innan hon svarar.

Det är något som också förändrats sen jag fått barn, nu idag vill jag gärna hitta det här trevliga kontorsjobbet, nio till fem, med chans att jobba 75 procent med de regler vi har idag för föräldraledigheter. Jag vill gärna åka på utbildningar och sådant, för det tycker jag är jätte viktigt. Men jag vill veta att det är max en gång i månaden. Sen tycker jag att det är jätteviktigt att kunna hämta barnen på förskola. Tycker att det är oerhört viktigt att jag och min sambo tar samma ansvar för att barnen inte ska vara dagisbarn, helst, som är där mellan sju och fem varje dag.

Det handlar inte så mycket om karriär längre, det handlar om att verkligen ha ett jobb som man trivs med så att det inte går ut över någon här hemma. Vi är ju ett kollektiv, vi har ansvar för att våra småbarn ska få både vara på dagis och ha kul, men också få komma hem. Men vi lever i ett samhälle där det fungerar så med barninstoppningar.

Ylva skrattar och säger medan hon fortfarande skrattat att;
med instoppningar menar jag då förskolor.

När sedan samtalet kommer in på flexetid berättar Ylva att hon jobbar extra ibland som löneassistent.

Sist jag jobbade, istället för att börja nio, började jag sju på morgonen vilket gjorde att jag kunde hämta ut, om min sambo lämnade honom senare på dagis, kunde jag hämta honom tidigare.

Vi konstaterar att det är svårt med dagisplatser men vad gör man när man inte får någon plats men har fått arbete? Ylva berättar att de fick dagisplats inom fem månader.

Men däremot köar vi för att få byta och där har jag hört att kötiden ska vara runt ett år, minst, och vi har stått i ett halvår och fortfarande inte fått ett brev eller nått hem.

Ylva säger att man får hoppas på att om man inte kommer i situationen att båda får jobb samtidigt och i så fall att någon av dem har fler föräldradagar eller semesterdagar att ta ut, eller någon snäll släkting som kan hjälpa till. Men dagisplatserna är uppenbarligen för få och hur kan man lösa den problematiken?

Jag tror mer på att bygga ut välfärden än utveckla privata anordningar. Men däremot tror jag, som på sjukhus, där har det blivit lite så att det byggts upp förskolor för att personalen som arbetar konstiga tider ska ha möjlighet att jobba. Men jag tror att folket ska hjälpas åt att betala upp ett sådant system. Sen tror ju jag på att en lösning ska vara, på lång sikt, och som har större betydelse för mig, att sex timmars arbetsdag ska vara något som inrättas. Det finns väldigt mycket sådana lösningar jag tror på. Det låter så simpelt att sitta och säga det, och det är mycket mer komplicerat än så men jag tror att det är skatter man måste börja med. Och inte bara för familjesakens skull utan också för det här att man ska, just inom vård och omsorg, främst. Det är så mycket sjukskrivningar och förslitningsskador. Istället för att jobba förebyggande och försöka förhindra det jobbar man i efterhand med ganska hårda regler kring sjukförsäkringar. Om man pratar just work-life balance. Så tror jag att det hade varit en så bra lösning för att få ihop allt.

Josefin pekar på flexibilitetens betydelse, både plats och tid, som en förutsättning som är viktig för att ha möjlighet att uppleva balans mellan arbete och privatliv.

Möjligheten att bli egenföretagare lockar Josefin. Hon berättar om lockelsen att kunna välja sina egna arbetstider och sin fysiska arbetsplats själv.

Att kunna välja sina egna arbetstider och var man sitter och jobbar skulle vara lockande. Det hade varit så mycket enklare att leva och få ihop livet om man fick ha den kontrollen över sin vardag.

4.2 Jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration

Jämställdheten i parrelationen och dess betydelse för balans och integration syftar till vikten av jämställdhet för att ge båda parter möjligheten att uppleva en balans mellan arbete och privatliv.

Astrid berättar utifrån hennes tid och hennes erfarenheter om betydelsen av arbete och bristen av samma förutsättningar för kvinnan och mannen. Men även mannens roll i relation till sin egen.

Astrid berättar att hennes mamma inte hade någon egen yrkesutbildning och inte arbetade. Astrid blir allvarlig i tonen och säger att;

det upplevde jag var väldigt jobbigt för en kvinna vara slav under maken.

Astrid förklarar att hon med slav menar att vara beroende av en annan människa. Hon fortsätter att berätta och hon skildrar sin pappa.

Min pappa var snäll, det var han, men han ägnade också lite åt andra kvinnor och det var mycket svårt.

Astrid betonar ordet ”mycket” och sätter sig sen tillrätta i soffan.

Även för oss som barn, åtminstone för min del, jag upplevde det väldigt svårt. Och då tänkte jag såhär att, kvinnor ska ha en egen utbildning.

Hon säger att hennes mamma inte hade möjlighet att lämna hennes pappa för hon hade ingen inkomstkälla, hon kunde inte överge barnen. Astrid tittar på mig och säger med allvar i rösten att;

varje kvinna måste kunna känna att de kan gå om det behövs.

Astrid gifte sig när hon var arton år och några månader senare fick de sitt första barn av fyra. Därefter följde 25 år där hon tog hand om familjen.

Jag är tacksam för den tiden jag var hemma och tog hand om barn och familj. Klas hade bra jobb och skötte ekonomin bra, vi kunde bo i villa, ha sommarhus och vi hade bil, på bara en lön.

Astrid berättar för mig att hon gjorde allt hon kunde hemma, sydde, konserverade mat och frös in kött som de köpte från släktingar på landet, för att spara pengar.

Jag levde bra med Klas och jag uppskattar att jag fick ta hand om barnen själv och han var inte den som drog sig undan utan han kunde gå upp och hjälpa till och byta på nätterna och allting sådant där på ungarna när de skrek och så. Han var mycket arbetsam och hjälpvillig, det var han.

Astrid bestämde sig för att bli lärare och började med att läsa in studenten på kvällarna när minsta dottern var sex år.

Jag gick då till skolan på kvällarna, tror jag var där fyra kvällar i veckan, och så satt jag hemma och läste texterna på dagen. Och kan du tänka dig, då, under kvällarna var Klas hemma och tog hand om barnen. Det tycker jag var storartat.

Hennes upplevelse av att arbeta och ha tillgång till pengar var stor för Astrid.

I och med att man tjänar egna pengar så höjer det ens självförtroende och egenvärde, som man själv känner, och man har en frihet att handla i livet efter vad man behöver. Att inte som min mamma bli stående där.

Astrids slutkommentar på hela samtalet blir;

kvinnans dilemma är konstant.

Esmeralda vittnar om en förändring av normen kring jämställdhet men även om svårigheten som ligger i den.

Sen ordnade Antonio jobb till sig på Kanarieöarna, Teneriffa. Vår dotter hade fötts under tiden, så flyttade vi då dit över vintern.

Esmeralda berättar att hon ville arbeta och började bara efter några veckor som växeltelefonist. Men det dröjde inte länge innan hon insåg att det inte fungerade.

Jag hade väl gått i väggen. Sen var jag hemma med Sara och sen flyttade vi till fastlandet och så var jag hemma med vår dotter och sen med vår son i två år kanske.

Petra lyfter fram båda parters ansvar för familjen och livet.

Vi flyttade ner till Skåne för att jag skulle börja plugga och min man hade just pluggat klart och så fick han jobb här nere direkt. Jag började efter ett år jobba i en chokladbutik och jobbade där tills

Olivia kom. Petra berättar att hon har en liten Olivia på två år. Det var inte planerat att hon skulle komma, men när det blev så, så blev vi jätte glada båda två. Det har gått som en dans. Jag trivs med Olivia och jag älskar henne och tycker det har blivit mycket roligare med barn nu sen vi fick henne. Men innan så har jag inte varit någon barnmänniska alls. Jag var mammaledig i ett halvår och sen gick han på pappaledighet i ett halvår. Och de fick jätte bra kontakt då. Så hon är jätte pappig. Lite jobbigt ibland, när hon aldrig tyr sig till mig när han är där. Men det är fantastiskt skönt att kunna lämna över, att och han har tagit det.

Ebba berättar om den förändrade synen på mannen och kvinnan, där lika förutsättningar råder för båda parter. Hon talar även om en syn på familjen som ett gemensamt projekt.

Jag fråga Ebba hur hon tänker framöver kring arbetsfördelning i hemmet. Ebba funderar lite och säger att hennes spontana tanke är att det självklart är något som de ska dela på.

Som det är nu så tänker jag såklart att det är jag och min pojkvän som ska leva ihop, som du vet. Och då tänker jag att vi är lika gamla, har samma utbildning, samma förutsättningar så jag tänker att det är självklart att det ska vara jämställt mellan oss. Vi är lika intresserade av att satsa på våra jobb och karriärer och om vi skaffar barn ihop så tycker jag att det är jätte viktigt att vi känner att det är något vi gör tillsammans. Det är inte så att kvinnan får barn, det är ett gemensamt projekt. Nu har jag aldrig varit sambo och det är säkert lättare sagt än gjort i praktiken. Jag tänker att det ska ge sig själv på något sätt, att man hittar sina roller och att det ska bli någorlunda lika.

Ylva lyfter upp attityder till båda parter lika möjlighet att uppleva balans mellan arbete och privatliv. Men även den problematik som finns i beteendemönster kring detta i samhället.

Vi kommer in på hur arbetsfördelningen ser ut där hemma hos dem. Hon svarar lätt och ledigt;

det är nog ganska jämställt hos oss här hemma, överlag. När det kommer till föräldraledighet så kommer det vara ganska ojämnt för att jag kommer att behöva gå tillbaks mycket, mycket tidigare. Så min kille får vara den som tar all tyngd här hemma. Men i vardagen, i vanliga fall, så tror jag vi är ganska jämna, vi hjälps åt att städa och laga mat och så. Men listor är min grej.

Jag ser att Scott nickar instämmande och de båda ler.

En liten till i familjen närmar sig med stormsteg och Ylva fortsätter att berätta.

Nu i början ska båda hjälpas åt med lillbebin så att vi båda två kan hålla igång skolan. Sen ska jag vara hemma med lillbebisen helt i en månad och sen tar Scott över för då ska jag vara hemma med min korv, men då är vi hemma båda två, ett halvår. Det tycker jag ska bli fantastiskt kul. Sen går jag tillbaka och då kommer Scott vara hemma ett år till ungefär.

Ylva berättar att hon dagen innan läst en lista om hur par väljer vid föräldraledighet.

Det var så att om mamman pluggade var det bättre hon var hemma, för att hon kunde ta ett år av. Men om pappan pluggade var det bättre att mamman var hemma så pappan fick plugga klart. Om pappan hade mer betalt var det bättre att pappan jobbade för han hade mer betalt. Om mamman hade mer betalt var det bättre att hon var hemma för hon hade högre föräldrapeng. Hur man än argumenterar blir det ändå oftast kvinna som blir hemma.

Vi båda skakar på huvudet lite lätt innan Ylva fortsätter.

Du vet den här diskussionen som att föräldrar ska få välja själva och att det är så viktigt. Då tänker jag såhär, det är så tråkigt, det här med att när man väljer själv, jag förstår att folk inte vill att någon långarm ska lägga sig i deras föräldraledighet, MEN när folk väljer själva så väljer pappan bort barnen och det är orättvist mot barnen för barnen också, de ska ju ha rätt att få ha båda föräldrarna. Och sen tror jag också att det ger kvinnorna än bättre chans på arbetsmarknaden och inte den som arbetsgivarna automatiskt tänker kommer vara hemma om man är i rätt ålder för att skaffa barn.

Josefin berättar om roller som suddas ut och normer som förändras.

Josefin avslutar med att säga att om det skulle vara någon som skulle bli hemma under någon längre period så skulle det bli Henrik.

Jag skulle inte klara av att gå hemma, jag hade blivit rastlös och han hade gjort ett bra jobb och hittat på grejer att göra utomhus och så.

Clara vittnar om dagens sätt att se på jämställdhet. Saker och ting ska inte bara vara på ett sätt bara för att det varit så tidigare.

Hemma mellan oss så, ja jag jobbar ju dag som natt och försöker para ihop det, och är överallt och ingenstans. Men vi hjälps åt med mat och städning, men jag är den som plockar och jag tar toan, den är min! Sen tar han tvätten och bäddar sängen och sådant. Men disken kör vi varannan dag så det inte blir att en ska stå med den. Jag vill ha det jämlikt. Aldrig att det är den ena som ska stå och slita, jag vill inte själv ha det så i alla fall. Sen är det upp till varje par också att göra som de själva vill. Han var ju lite bakvänd i början men han fick ju lära sig. Jag sa att ska du bli sambo med mig så får du lära dig, det gäller att hjälpa till. Det är inte meningen att jag ska slita.

4.3 Kvinnornas egna strategier kring balans och integration

Kvinnornas egna strategier kring balans och integration syftar till hur personerna väljer att förhålla sig till de båda ovanstående perspektiven och i det deras tillvägagångssätt och strävan till att göra det möjligt att uppleva en balans mellan arbete och privatliv.

Astrid som var hemma med sina fyra barn i 25 år berättar för mig att hur hon började längta efter egna pengar.

Klas lön var ju fördelad på så mycket och vad jag jobbade med var ju hushållspengar och jag kände aldrig att det blev några pengar över till mig själv. Och skulle man då gå och köpa något så skulle man då gå och diskutera med honom om jag skulle köpa en kappa. Alltså man börjar få längtan att tjäna egna pengar.

Astrid verkligen trycker på ordet ”egna” och sen funderar hon en stund.

Och det var inte så att jag ville tjäna egna pengar för att lämna honom, inte alls. Utan för att jag ville veta att jag kunde klara mig och att jag kunde köpa det jag ville utan diskussion. Jag längtade även efter någon sort självförverkligande och så tänkte jag; vad vill jag bli? Jag vill liksom inte gå ut och ta vilket jobba som helst utan ville liksom vara lite i nivå med Klas.

Det handlar om den uppdelning hon gjorde av livet, där olika delar låg i fokus under olika perioder. Det handlat även om den förhandling mellan sig själv och maken och de rådande normerna i samhället som gjordes och sedan omprövades.

Alice prioriteringar ser helt annorlunda ut idag än vad de gjorde för bara några år sedan. Hennes tillvägagångssätt för att uppleva balans mellan arbete och privatliv har ändrats och livet utanför arbetet har tagit en mer framträdande roll.

Jobbet betyder inte så mycket, det som man tycker är roligt är det sociala, att träffa arbetskamrater som man trivs med och att man tycker det är roligt med det man gör. Men jag är kanske inte beredd och, eller jag är inte beredd att lägga ner så mycket tid och kraft på ett jobb som jag vet att jag inte får någonting tillbaka på.

Jag funderar en stund och frågar henne sen om hon kan se att hennes tankesätt kring arbete har förändrats. Alice säger att hennes erfarenhet säger att även om man lägger ner 150 procent så får man inget tillbaka. Det är bara en självsom drabbas av det i slutändan. Man ska arbeta så mycket så man själv är nöjd och hittar balansen. Alice berättar att det är helt kopplat till henne själv som individ att när det gäller detta så spelar inte familjen någon roll, utan det handlar enbart om henne själv.

Även om barnen de uppskattar att jag är hemma på eftermiddagen så är det ju inte de som behöver mig. Du uppskattar som sagt att jag är hemma och att det är någon som säger hej men hade jag inte varit det så hade de tyckt det var okej det med.

Jag frågar hur Alice ser på framtiden och hon svarar att;

rent krasst kanske jag inte behöver jobba, vi har det bra som vi har det, men sen finns det, framförallt arbetskamraterna då, hitta tillbaka till den glädjen, det sociala, det är det som är kul och det skulle jag nog vilja. Sen har jag alltid tyckt att det är roligt att lära mig nya saker, utvecklas och så och nu kan man ju se att jag har den möjligheten så jag varit borta så länge. Det finns mycket att lära.

Alice säger samtidigt att hon aldrig kommer att glömma bort eller prioritera bort livet.

Alice berättar att för henne betyder work-life balance;

att man ska hinna med sig själv och barnen och samtidigt arbeta. Få ut något av det, hitta en jämvikt så det ena inte slår över.

Petra påpekar att balans är något som är individuellt, en upplevelse och för henne är en strategi för att känna balans att arbeta mindre än 100 procent, något som har förändrats för henne sedan hon fick barn.

Jag frågar henne hur hon tänker kring work-life balance. Hennes första tanke är att det låter väldigt amerikanskt. Petra blir tyst och funderar sedan en stund.

Alla har sina olika balanser och man väljer själv. Vissa vill ju inte vara hemma så mycket och de väljer en karriär och det har jag vänner som har gjort. Efter jag fick Olivia så har det en helt annan innebör att jobba. Min dröm är att jobba 75 procent det har det aldrig varit innan Olivia, utan då skulle jag jobba, jobba, jobba. Men att kunna välja att gå ner i arbetstid, för mig, hade förgyllt min dag. Och där ser jag det begreppet komma in i mina tankar.

Ebba menar att arbetet är en del av henne. Här handlar det inte enbart om en balans utan en integration och möjligtvis även en harmoni mellan arbetet och privatlivet, där Ebba vittnar om gränser som suddas ut.

Jag frågar Ebba hur hon tänker när jag säger work-life balance. Hon berättar att hon först såg det som två vågskålar där arbetet var på ena sidan och privatlivet på den andra sidan och att det handlade om att man fick ge och ta. Men att hon nu tyckte att det är något som är integrerat i varandra och att det för henne känns naturligare.

Det stämmer in med den syn jag har på det, den syn unga människor har på det idag. Att jobbet blir mer en del av ens liv på något sätt, att allt blir mer integrerat än vad jag tror att det var förr. Jag kan nog lite idealisera det att man inte har det där åtta till fem jobbet som man går till och sen går man hem och då är man ledig. Utan man har ett jobba som man tycker är väldigt roligt och som lite lever med en och som man kan sköta lite hemifrån. Kanske lite mer som det var när man pluggade, då var det mer så att man levde med det. Man visste att detta måste jag uträtta idag och så gör man det någon gång och så går man antingen och sätter sig någonstans och gör det, eller så sitter man hemma, så gör man något annat och sen fortsätter med det. Och den friheten kan jag sakna lite för så är det ju inte nu när jag jobbar, utan då ska jag ju vara där typ åtta timmar.

Ebba säger att arbete är en så viktig del av henne. En stor del av hennes liv som hon tycker är rolig och som är en del av hennes identitet. Bara tanken på att inte jobba är stressande.

Ylva vittnar om en förändringar av sina tankar och strategier allteftersom hennes liv har förändrats.

Jag frågar Ylva om hennes bakgrund har påverkat hennes sätt att prioritera idag.

Nu när jag själv har barn så vet jag att jag aldrig någonsin vill bli arbetsnarkoman, för jag vet att om man startar eget, vilket jag tror är fantastiskt roligt, men jag tror att det är inget som jag skulle satsa på under dom åren som barnen är små för jag vet ju också att då måste man ju välja bort dem. Eller man måste välja, jag tror inte att det finns någon balans som innebär att man både lyckas vara den föräldern som är där och samtidigt lyckas hålla sitt företag igång ordentligt.

Vi glider över i hur hon tänker kring prioriteringar idag.

Det är något som också förändrats sen jag fått barn, nu idag vill jag gärna hitta det här trevliga kontorsjobbet, nio till fem, med chans att jobba 75 procent med de regler vi har idag för föräldraledigheter. Jag vill gärna åka på utbildningar och sådant, för det tycker jag är jätte viktigt. Men jag vill veta att det är max en gång i månaden. Sen tycker jag att det är jätteviktigt att kunna hämta barnen på förskola. Tycker att det är oerhört viktigt att jag och min sambo tar samma ansvar för att barnen inte ska vara dagisbarn, helst, som är där mellan sju och fem varje dag.

Ylva sammanfattar och avslutar med följande ord;

Allt som har med livet att göra kommer ju lite i skymundan när man börjar arbeta, så är det ju. Det blir de klassiska helgerna, det är så sjukt tragiskt egentligen. Man slutar på fredagen och är så överlycklig och sjunger "nu är det fredagsmys" och handlar massa ätbara grejer och sitter framför teven och det är ju jättemysigt. Men sen så ska jag proppa in allt man inte hinner i veckorna på helgen och hitta på något kul!

Josefin menar att var sak har sin tid. Att man inte kan tro att man kan göra allt samtidigt.

Jag tycker att livet är lite som projekt, uppdelat i mindre projekt. Som nu är mitt projekt att gå i skolan och det tycker jag är kul och efter det kan jag verkligen tycka att det hade verkligen varit kul att göra karriär och jobba mycket. Men sen så när man har familj så är det ett annat projekt och då är jag inte ens säker på att jag vill jobba med samma saker, jag menar inte att jag vill släppa ALLT för barn och familj. Men det är liksom en annan del, bara för att jag vill göra karriär så betyder det inte att alla kapitel i mitt liv innehåller en karriär, utan det kan finnas pauser, det kan finnas andra saker, det kan finnas att man öppnar en restaurang i ett kapitel, eller att man har en

gårdsbutik, nu är detta kanske inget jag vill göra men, det är olika kapitel i livet och de innehåller olika saker.

Josefin berättar att hon tycker att karriär är tillåtet och också väldigt lockande.

Jag kan känna att när jag går ut så tycker jag att det är tillåtet att ägna några år, för att bygga upp ekonomin och livet, till karriär och att då ägna mer tid åt arbete för att då kunna bygga en plattform för att sen kunna ta det lugnare. Jag tycker inte att det är okej att jobba dygnet runt och jag tycker inte det är något att efterstäva. Jag vill jobba så mycket så jag känner att jag kommer någonvart och att jag då blir tillfredställd.

Clara vittnar om att livet utanför timmarna man arbetar är viktiga, och att hon kan tänka sig att jobba mindre än 100 procent för att känna att hon hinner med de andra delarna av hennes liv.

Clara berättar att hon har många bollar i luften. Hon är aktiv i många projekt och att det är något som är mycket viktigt för henne.

Jag vill utmana mig själv och växa som person, inte bli nervös så fort det kommer något okänt.

Hon säger att även fast hon skulle få ett fast jobb så skulle hon inte vilja sluta med de sakerna. Hon vill hinna med livet förutom arbete.

75 procent skulle nog vara lagom för att jag skulle hinna med alla saker. Jag vill ha ett liv utanför arbetet. Sen tycker jag att när jag tänker på barn så tycker jag att det hade varit underbart att få vara hemma med dem ganska mycket, jag är själv uppvuxen med en mamma som var hemma mycket och det har varit en stor trygghet och hon hade tiden för mig.

Clara berättar att hon ser dagens samhälle med den stress som finns. Som kvinna ska man arbeta, göra karriär, tjäna massa pengar, ha familj, ha tid för sig själv och ha en relation med sin partner. Det är så mycket som man ska hinna med att göra och man kan inte göra allt.

Jag vill inte ha det stressiga livet, jag tror inte det är bra i slutändan.

4.4 Resultatsammanfattning

Tre perspektiv av work-life balance har framkommit som centrala för att kvinnorna som medverkat ska ha möjlighet att uppleva balans mellan arbete och privatliv; *samhälleliga förutsättningar, jämställdheten* och *strategier*.

Utifrån min tolkning av berättelserna, syns inom varje perspektiv av work-life balance olika grader av skillnader mellan generationerna i deras handlade, tankar och funderingar kring perspektiven. Där visserligen förutsättningarna och jämställdheten har förändrats men där strategierna har flera gemensamma nämnare, även om kvinnorna tydligt förhåller sig till sin tids förutsättningar och jämställdhet, i deras strategier.

Utifrån frågeställningarna är det när det gäller förutsättningar främst intressant att peka på Astrids berättelse om de politiska ramverkens betydelse så som sambeskattning och bristande barnomsorg, Ebbas berättelse där hon tar upp förtroendearbetstidens betydelse för att hon ska kunna uppleva en integration av arbete och privatliv samt Ylvas berättelse om chansen att arbeta 75 procent inom de regler som finns inom föräldraledighet.

Dessa berättelser illustrerar den spridning på samhälleliga förutsättningar som finns hos kvinnorna och även att det handlar om var man befinner sig i livet för vilket fokus man har på livet. Det framkommer även att de samhälleliga förutsättningarna har kommit att förändras genom åren.

Utifrån frågeställningarna är det, när det gäller jämställdhet, främst intressant att peka på Astrids berättelse om hur hon ser på den tid hon var hemma och tog hand om familjen och hur hennes man arbetade och tog hand om ekonomin, vilket vittnar om den tid som rådde då och de normer kring män och kvinnor som genomsyrade samhället. Även Ylvas berättelse om hur hon och hennes sambo kommer att dela på föräldraledighet och ansvar för familjen, som beskriver en jämställdhet som har kommit långt och som är en förutsättning för att Ylva ska ha en möjlighet att uppleva en balans mellan arbete och privatliv. Även Josefins berättelse är intressant att peka på, där hon klargör att om det är

någon som kommer att stanna hemma med eventuella barn någon längre tid så kommer det vara hennes pojkvän. Vilket tyder på att gamla normer och mönster förändras.

Dessa berättelser illustrerar en utveckling av jämställdheten och att jämställdheten har betydelse för att få möjlighet till att uppleva en balans mellan arbete och integration.

Utifrån frågeställningarna är det, när det kommer till strategier, främst intressant att peka på Astrid berättelse om hur hon först var hemma i 25 år för att sedan börja studera och arbeta, och att hennes drivkraft här var viljan att ha egna pengar och en önskan om självförverkligande. Även Petras berättelse om att arbeta 75 procent, som en strategi för att ha en möjlighet att uppleva en balans mellan arbete och integration, och att detta är något som har förändrats sedan hon fick barn. Slutligen så är Josefins berättelse om att olika delar av livet innehåller olika saker och att om arbete är fokus i ett "kapitel" så är familj fokus i ett annat och att drivkraften i arbetet är att känna tillfredställelse.

Dessa berättelser talar tillsammans om att strategierna som kvinnorna använder sig av inte skiljer sig så mycket åt och har flera gemensamma drag, trots att det skiljer 60 år mellan Astrid och Josefin.

5 Diskussion

Givet resultaten kommer jag att diskutera *the ideal worker* och *work-life balance* och *work-life integration* utifrån kvinnornas berättelser i relation till den tidigare forskningen. Därefter kommer slutsatser att presenteras för att gå över i en metoddiskussion och avsluta med frågor som växt fram under studiens gång.

5.1 Hur kan tankarna kring ideal worker förstås utifrån kvinnornas berättelser?

Lewis och Cooper, och Bailyn hävdar att *the ideal worker* tillskrivs beteende och egenskaper som utgör en informell norm som utgår från manliga beteenden och egenskaper.²⁷ Clara berättar om de krav som finns på sig som kvinna, att man ska så göra så mycket och nå upp till så många normer som florerar i samhället, vilket verkar tyda på att den problematik som Lewis och Cooper menar att *the ideal worker* utgör²⁸ finns med hos kvinnorna som deltagit i denna studie. Dock verkar det som om kvinnorna som medverkat inte upplever att de skulle ha sämre förutsättningar inom arbetet än män. Visserligen berättar Ylva om hur ett mer jämlikt agerande rörande föräldraledighet skulle bidra till att det inte togs för givet att det skulle vara kvinnan som var hemma med eventuella barn och därigenom också öka kvinnors möjligheter till karriär. Vilket kan tyda på att kvinnorna har en låg medvetenhet kring normer och föreställningar som finns i samhälle och organisationer eller att dessa faktiskt håller på att förändras och att yngre kvinnor är uppvuxna med en stor tilltro till sig själva och en känsla inom sig själva att de har samma möjligheter och förutsättningar som män.

²⁷ Lewis & Cooper 2005, Bailyn 2011.

²⁸ Lewis & Cooper 2005.

5.2 Hur kan vi tänka kring balans och integration utifrån kvinnornas berättelser?

Lewis och Cooper menar att work-life balance begreppet tyder på att det är två olika världar som, när den ena tar mer tid, får till följd att mindre tid måste läggas på den andra, vilket gör att det förespråkar användningen av work-life integration begreppet.²⁹ Den syn som kvinnorna som lever med barn ger, som exempelvis Ylva som berättar att när man börjar arbeta så kommer livet i skymundan och att hon vill ha ett arbete som inte går ut över familjen, verkar visa på att de finns ett synsätt bland de kvinnor med barn som handlar mer om att hitta en balans. Medan kvinnorna utan barn, så som i Ebbas berättelse, där hon lyfter fram att hon idealiserar ett arbete som inte är åtta till fem och där hon kan ha förtroendearbetstid och göra arbetsuppgifterna när det passar henne, verkar tyda på att strävan efter integration ligger närmre.

Friedman och Greenhaus hävdar att det är möjligt att uppleva en integration mellan arbete och privatliv och att detta möjliggörs av en tillräckligt hög grad av ett antal fenomen som bland annat flexibilitet, information och självaktning.³⁰ Det Ebba berättar tyder på att flexibilitet är en tung faktor i strävan efter att uppnå en integration av arbete och privatliv. Medan information inte är något som kvinnorna tar upp i sina berättelser. Självaktning finns som besläktade inslag i Astrid och Josefins berättelser när de båda tar upp den egna känslan av tillfredställelse och känsla av självförtroende kopplat till arbete.

Lewis och Cooper, och Giele och Holst hävdar att vi både är en del av samhällets utveckling men också en del av våra val.³¹ Det Astrid berättar, om att hon stannade hemma och tog hand om familjen med anledning av sambeskattnig och bristande barnomsorg, kan dock tyda på att kvinnorna anser att de gör medvetna val när de i själva verket görs inom ramen för omgivningens förväntningar och vice versa.

²⁹ Lewis & Cooper 2005.

³⁰ Friedman & Greenhaus 2000.

³¹ Lewis & Cooper 2005, Giele och Holst 2003.

Toth menar i sin tur att för uppnå work-life balance eller work-life integration handlar det om att förändringar på olika nivåer måste genomföras.³² Det Ylva berättar, om ett medvetet förhållningssätt till jämställdhet och hur man i den andan löser livspusslet verkar tyda på att medvetenheten om att det inte bara handlar om samhället och organisationerna som måste förändras utan att det handlar även om en förändring hos individen då vi är de som upprätthåller normer i samhälle och organisationer, verkar vara ganska hög.

5.3 Avslutande resonemang

Kvinnans möjligheter i samhället och på arbetsmarkanden är under ständig utveckling och under de senaste 82 åren, som denna studie speglar, bekräftar kvinnornas berättelser, en förändring som skett kring flera perspektiv. Dock verkar det vara en större medvetenhet kring val och möjligheter idag hos kvinnorna, och kanske kan detta kopplas till den jämställdhetsutveckling som skett i samhället.

Mina funderingar om livet, som var ursprungspunkten till denna studie, har visat sig finnas hos alla de kvinnorna som medverkat, om än i olika grad. Mina funderingar var jag inte ensam om att ha och även om somliga medverkande kvinnor inte gav detta så mycket tanke i vanliga fall så fanns ändå problematiken där när ämnet kom på tal.

Det är så mycket som ska få plats i livet och för att kunna göra val som bidrar till ens möjlighet för att uppleva balans så verkar det behövas en medvetenhet. Är jag inte medveten om det samhället jag lever i, de samhälleliga förutsättningar som jag omges av och de normer och föreställningar som finns så drabbar livet mig. Istället för att genom medvetna val sträva efter en tillvaro som speglar den vardag man vill ha. I detta är det intressant att peka på kvinnornas egna strategier som tycks innehålla mer eller mindre medvetna val som de gjort för att få den vardagen som de vill leva i, kopplat till work-life balance och work-life integration.

³² Toth 2005.

Det är här ifrån jag sänker blicken och konstaterar följande.

5.4 Slutsatser

I denna studie har jag kommit fram till att det finns tre perspektiv av work-life balance som tycks vara viktiga för att kvinnorna som medverkat ska ha möjlighet att uppleva work-life balance. Utifrån kvinnornas olika åldrar har jag kunnat visa att, även om förutsättningar och normer kring jämställdhet förändrats så tycks tankarna, funderingarna och strategierna kopplat där till att vara liknande.

Intention var med denna studie att tillföra andra inom personalområdet en djupare och bredare förståelse kring de villkor i arbetet som kvinnliga arbetstagare dagligen måste förhålla sig till och därmed också arbetsgivare. Kvinnornas berättelser utgör ena sidan av denna agenda och organisationen den andra. I denna uppsats har jag visat på de medverkande kvinnornas situation när det kommer till work-life balance. Min förhoppning är att denna studie tillför alla inom personalområdet och närliggande områden en inblick i vad det handlar om och i och med det också får en bredare och djupare förståelse för work-life balance problematiken utifrån ett kvinnligt perspektiv.

Jag har sett på work-life balance problematiken utifrån en annan ingångsvinkel än vad som finns i tidigare forskning. Jag vill med denna studie bidra till forskningsområdet genom att trycka på individens situation för att med den kunna förstå vad organisationer måste vara medvetna om för att kunna bli framgångsrika och välmående organisationer med tillfredställda medarbetare som har en balans mellan arbete och privatliv och kanske till och med uppleva en integration mellan dessa.

5.5 Metoddiskussion

Valet av samtal, med berättelsen i fokus, som informationskälla till denna studie har inneburit en del svårigheter. Jag gick in väldigt förutsättningslöst för att prova mitt syfte och frågeställningar och på grund av öppenheten som varit genomgående för alla samtalen så har jag fått in mängder med material att sedan ta hand om. Jag var inte ute efter att styra fram ett resultat utan ville att materialet skulle vara så brett att jag skulle kunna hitta perspektiv på work-life balance utifrån berättelserna. Inte heller finns det någon klar allmängiltig definition av begreppet som skulle ha gjort att jag kunde veta vad det handlade om. Punkterna och de öppna frågorna jag använde mig av under samtalen var oprecisa men de inbjöd till fortsatt diskussion. Det till trots så var de ett stöd för mig under samtalen med de unga kvinnorna respektive de kvinnorna som arbetat ett tag. Analysförfarandet i sin tur hade underlättats om jag hade haft en tydligare struktur hur jag skulle gå till väga. Det krävdes många omgångar läsning och omläsning för att till sist hitta rätt i allt material.

Min påverkan på denna studie är stor i flera avseende. Emellertid var min påverkan en förutsättning genom hela studien för att kunna genomföra mitt metodval. Jag har varit en del av samtalen och det är genom min förståelse för problematiken som samtalen styrts. Det är även högst medvetet jag valt ut personerna som har medverkat i denna studie. I detta ligger även att jag känner vissa av de medverkande mycket bra. Vilket gör att jag i samtalen, analysarbetet och hur jag skriver fram mitt resultat är påverkad av detta. Min förförståelse för vissa av kvinnorna visar sig i att jag under samtalen behövde fråga mindre för att få ett sammanhang och förstå vad den medverkande sa. Vilket å ena sidan gör att jag förhoppningsvis kunnat fånga personen och vad de menat på ett korrektare sätt, men å andra sidan så gör det att den påverkar processen och vad jag ser i berättelserna och vad jag valt att skriva fram. Det är mina tolkningar, utifrån vad de medverkande kvinnorna sagt som lett fram till mina slutsatser. Min påverkan finns även i alla mina beslut och tolkningar för att jag är jag; svensk 23årig kvinna med en bakgrund i en akademisk familj. Men även min nuvarande livssituation och de människor som finns runt mig påverkar hur jag ser på saker och ting.

De deltagande kvinnorna har fått läsa igenom sitt eget material för att stämna av att jag uppfattat dem korrekt i vad de berättat. Små justeringar har gjorts utifrån personernas önskemål, dock inga avgörande för resultatet.

Tidigare forskning är något som ska behandlas i detta avsnitt. Jag har haft för avsikt med den tidigare forskningen att bygga en grund för att förstå vad work-life balance handlar om och har försökt lägga en så bred sådan som möjligt men inom ramen för personalområdet. Jag har läst den tidigare forskningen utan någon förförståelse för begreppet då det var ett helt nytt begrepp för mig. Jag gick in i denna studie med att veta vilken problematik jag ville studera närmare men utan någon kunskap om vad det egentligen var och handlade om för något.

Jag vill avslutningsvis klargöra att jag inte tycker att kvinnor sitter i en värre situation än män. För enligt min erfarenhet vill jag påstå att dessa tankar, om än på andra sätt, även finns hos män idag och med största sannolikhet har män åtminstone förhållit sig till denna problematik tidigare.

5.6 Frågor som vuxit fram

Under processens gång har jag funderat en del kring ämnet. Det är ett komplext område som länkar samman med så många andra områden än just de personalrelaterade. Men i min roll som blivande personalvetare hade en intressant ingång till fortsatta studier varit hur arbetsgivare i Sverige handskas med och ser på work-life balance. Även en mer generell studie på kvinnor och work-life balance hade varit en intressant ingång.

Käll- och litteraturförteckning

Bailyn, L. (2011). Redesigning work for gender equity and work-personal life integration. [Elektronisk version]. *Community, Work & Family*, 14: 1, 97-112.

Brough, P., Holt, J., Bauld, R., Biggs, A., Ryan, C. (2008). The ability of work-life balance policies to influence key social/organizational issues. [Elektronisk version]. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 46: 3, 261-274.

Cooper, L., C., Lewis, S. (2005). *Work-life Integration*. Chichester: John Wiley And Sons Ltd.

Friedman, D., S., Greenhaus, H., J. (2000). *Work and Family--Allies or Enemies?: What Happens When Business Professionals Confront Life Choices*. New York: Oxford University Press USA

Giele, J. Z., & Holst, E. (2003). Introduction: Changing life patterns in western industrial societies. [Elektronisk version]. *Advances in Life Course Research*, 8, 15-20.

Grönlund, A., Öun, I. (2010). Rethinking work-family conflict: dual-earner policies, role conflict and role expansion in Western Europe. [Elektronisk version]. *Journal of European Social Policy*, 20:3, 179-197.

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Karlsson, C., J. (1986). *Begreppet arbete: Definitioner, ideologier och sociala former*. Lund: Studentlitteratur.

Kyle, G. (1987). *Handbok i svensk kvinnohistoria*. Stockholm: Carlssons.

Ohlander, A., S. (2005). *Kvinnors arbete*. Stockholm: SNS Förlag.

Stanfors, M. (2007). *Mellan arbete och familj: ett dilemma för kvinnor i 1900-talets Sverige*. Stockholm: SNS Förlag.

Tjänstemännens centralorganisation 2010-03-03

Hämtad 2011-03-02

http://www.tco.se/FileOrganizer/TCOs%20webbplats/Publikationer/rapporter/TCO-granskar/2010/0210_Pappaindex%202009.pdf

Toth, H. (2005). Gendered dilemmas of the work-life balance in Hungary. [Elektronisk version]. *Women In Management Review*, 20:5, 361-375.

Bilaga 1

Samtalspunkter

- Ålder
- Familjesituation

- Framtida användning av arbetsgivares ”lösningar”
- Tankar och funderingar kring prioriteringar
- Tankar och funderingar kring arbetsdelning i hemmet

Bilaga 2

Samtalsguide

Vilket år är du född?

Skulle du vilja berätta för mig om din familjesituation?

Hur ser arbetsfördelningen ut hemma?

Skulle du vilja berätta för mig vad begreppet ”work-life balance” säger dig?

Vilka lösningar, för att kunna balansera/integrera arbete och privatliv, erbjuder din arbetsgivare?

Utnyttjar du någon/några av dessa?

Finns det andra saker du gör/skulle vilja göra för att balansera arbete och privatliv?

Vilka är dina prioriteringar just nu?

Kan du se att dessa kommer ändras?

Bilaga 3

Brev till medverkande kvinnor

Mars 2011

Hej!

Jag vill börja med att tacka er alla för er medverkan, stort tack! Det har varit fantastiskt intressant att få sitta ned med var och en av er och få ta del av era tankar och känslor och liv utifrån mitt syfte.

Jag bifogar det material som tillhör var och en av er och vill be er läsa igenom det för att se om jag uppfattat er korrekt eller jag har missförstått något. Självklart är det även så att om ni känner att det står med något som ni känner, trots att ni är anonyma, ändå känns för personligt så markera denna text med en färgad penna så kollar jag på det och ser om det kan skrivas på ett mindre direkt sätt eller behöver tas bort helt.

Jag skickar här er inte hela era berättelser av praktiska skäl. De finns skrivna men innan hela uppsatsen är klar så har jag inte möjlighet att förse er med dem i det skick jag vill. Då inget annat än det som ni får ta del av nu kommer att användas av era berättelser så hoppas jag att detta är okej.

Jag ser gärna att ni inom en vecka återkommer till mig om ni har frågor eller synpunkter.

Med Vänliga Hälsningar

Malin Fajersson